



## ЗАКОН УКРАЇНИ

### Про електроенергетику

( Відомості Верховної Ради (ВВР), 1998, N 1, ст.1 )

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами  
N 1812-III ( 1812-14 ) від 08.06.2000, ВВР, 2000, N 38, ст.319  
N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000, ВВР, 2000, N 38, ст.321  
N 2921-III ( 2921-14 ) від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 16, ст.114  
N 741-IV ( 741-15 ) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.231  
N 747-IV ( 747-15 ) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.236  
N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003, ВВР, 2003, N 52, ст.378  
N 1158-IV ( 1158-15 ) від 11.09.2003, ВВР, 2004, N 8, ст.67  
N 1294-IV ( 1294-15 ) від 20.11.2003, ВВР, 2004, N 13, ст.181  
N 1330-IV ( 1330-15 ) від 25.11.2003, ВВР, 2004, N 15, ст.210  
N 2229-IV ( 2229-15 ) від 14.12.2004, ВВР, 2005, N 4, ст.103  
N 2285-IV ( 2285-15 ) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 7-8, ст.162  
N 2352-IV ( 2352-15 ) від 18.01.2005, ВВР, 2005, N 10, ст.190  
N 2505-IV ( 2505-15 ) від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19,  
ст.267  
N 2509-IV ( 2509-15 ) від 05.04.2005, ВВР, 2005, N 20, ст.278  
N 2598-IV ( 2598-15 ) від 31.05.2005, ВВР, 2005, N 27, ст.359  
N 2633-IV ( 2633-15 ) від 02.06.2005, ВВР, 2005, N 28, ст.373  
N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005, ВВР, 2005, N 33, ст.428  
N 2711-IV ( 2711-15 ) від 23.06.2005, ВВР, 2005, N 33, ст.430  
N 3235-IV ( 3235-15 ) від 20.12.2005, ВВР, 2006, N 9, N 10-11,  
ст.96  
N 3370-IV ( 3370-15 ) від 19.01.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.184  
N 489-V ( 489-16 ) від 19.12.2006, ВВР, 2007, N 7-8, ст.66 }

{ У тексті Закону слова "розподільчі рахунки" та "розподільчий рахунок" в усіх відмінках замінено відповідно словами "поточні рахунки із спеціальним режимом використання" та "поточний рахунок із спеціальним режимом використання" у відповідних відмінках згідно із Законом N 2921-III ( 2921-14 ) від 10.01.2002 }

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади діяльності в електроенергетиці і регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, забезпеченням енергетичної безпеки України, конкуренцією та захистом прав споживачів і працівників галузі.

## Р о з д і л І

### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

#### **Стаття 1.** Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

енергія - електрична чи теплова енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу;

електроенергетика - галузь економіки України, що забезпечує споживачів енергією;

енергетична безпека - стан електроенергетики, який гарантує технічно та економічно безпечне задоволення поточних і перспективних потреб споживачів в енергії та охорону навколишнього природного середовища;

енергогенеруючі компанії - учасники оптового ринку електричної енергії України, які володіють чи користуються генеруючими потужностями, виробляють та продають електричну енергію;

енергопостачальники - учасники оптового ринку електричної енергії України, які купують електричну енергію на цьому ринку з метою продажу її споживачам;

магістральна електрична мережа - електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від виробника до пунктів підключення місцевих (локальних) мереж;

магістральна теплова мережа - комплекс трубопроводів і насосних станцій, що забезпечує передачу гарячої води та пари від

електричних станцій та котелень до місцевої (локальної) теплової мережі;

мережа (електрична чи тепла) - сукупність енергетичних і трубопровідних установок для передачі та розподілу електричної енергії, гарячої води та пари;

міждержавна електрична мережа - електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії між державами;

місцева (локальна) електрична мережа - електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від магістральної електричної мережі до споживача;

об'єднана енергетична система України - сукупність електростанцій, електричних і теплових мереж, інших об'єктів електроенергетики, які об'єднані спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної і теплової енергії при централізованому управлінні цим режимом;

об'єкт електроенергетики - електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа, підключені до об'єднаної енергетичної системи України, а також котельня, підключена до магістральної теплової мережі, магістральна тепла мережа;

оптовий ринок електричної енергії України - ринок, що створюється суб'єктами господарської діяльності для купівлі-продажу електричної енергії на підставі договору;

передача енергії - транспортування енергії за допомогою мереж на підставі договору;

постачання електричної енергії - надання електричної енергії споживачу за допомогою технічних засобів передачі та розподілу електричної енергії на підставі договору;

споживачі енергії - суб'єкти господарської діяльності та фізичні особи, що використовують енергію для власних потреб на підставі договору про її продаж та купівлю;

суб'єкти електроенергетики - суб'єкти підприємницької діяльності незалежно від їх відомчої належності та форм власності, що займаються виробництвом, передачею, постачанням електричної енергії та теплової енергії при централізованому теплопостачанні;

учасники оптового ринку електричної енергії України - суб'єкти підприємницької діяльності, які продають та купують електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії України на підставі договору;

централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління - оперативне управління об'єднаною енергетичною системою України із забезпеченням надійного і безперебійного, з додержанням вимог енергетичної безпеки, постачання електричної енергії споживачам;

граничні показники - це визначені в умовах і правилах здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії величина встановленої потужності електростанції або обсяг річного відпуску нею електричної енергії в об'єднану енергетичну систему України, вище яких продаж електричної енергії має здійснюватися на оптовому ринку;

надзвичайна ситуація в державі - це ситуація, при якій спрацьовується запас палива на об'єктах електроенергетики нижче встановлених нормативів або спрацьовується запас води у водосховищах нижче встановлених екологічних вимог;

поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії (далі - поточні рахунки із спеціальним режимом використання) - рахунки суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території та оптове постачання електричної енергії, відкриті в уповноваженому банку і призначені виключно для накопичення коштів, отриманих за електричну енергію від споживачів, та розрахунків з учасниками оптового ринку електричної енергії; ( Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

алгоритм оптового ринку електричної енергії - порядок розподілу уповноваженим банком коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання без платіжних доручень, який встановлюється Національною комісією регулювання електроенергетики України; ( Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

оптове постачання електричної енергії - купівля електричної енергії, формування її оптової ціни та продаж електричної енергії за оптовою ціною енергопостачальникам; ( Статтю 1 доповнено

абзацом згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

( Дію абзацу двадцять шостого статті 1 зупинено на 2005 рік щодо визначення уповноваженого банку для обслуговування поточних рахунків із спеціальним режимом використання учасників оптового ринку електричної енергії в частині проведення розрахунків, визначених статтею 35 Закону N 2285-IV ( 2285-15 ) згідно із Законами N 2285-IV ( 2285-15 ) від 23.12.2004, N 2505-IV ( 2505-15 ) від 25.03.2005 ) уповноважений банк - визначена Кабінетом Міністрів України разом з Національним банком України банківська установа, яка обслуговує поточні рахунки із спеціальним режимом використання учасників оптового ринку електричної енергії; ( Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

заборонена зона гідроелектротехнічних споруд - земельна ділянка, яка прилягає до основної огорожі з внутрішньої сторони території гідроелектротехнічної споруди, обладнана інженерно-технічними засобами та позначена попереджувальними знаками, а також ділянка водної акваторії верхнього і нижнього б'єфів на відстані 500 метрів від греблі гідроелектростанції, позначена знаками, які попереджають про заборону доступу на її територію сторонніх осіб, суден та плавучих об'єктів; ( Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1330-IV ( 1330-15 ) від 25.11.2003 )

контрольована зона гідроелектротехнічних споруд - позначена попереджувальними знаками територія бетонних та земляних гребель гідроелектротехнічних споруд і земельних ділянок, розташованих між водосховищами і дренажними каналами; ( Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1330-IV ( 1330-15 ) від 25.11.2003 )

особливо важливі об'єкти електроенергетики - об'єкти, які забезпечують стаке функціонування об'єднаної енергетичної системи України, руйнація або пошкодження яких призведе до порушення електропостачання господарюючих суб'єктів і населення, можливих людських жертв і значних матеріальних збитків; ( Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1330-IV ( 1330-15 ) від 25.11.2003 )

екологічна броня електропостачання споживача - мінімальний рівень споживання електричної енергії споживачем (крім населення), який забезпечує передумови для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. ( Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

## **Стаття 2.** Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, державним наглядом за безпечним виконанням робіт на об'єктах електроенергетики незалежно від форм власності, безпечною експлуатацією енергетичного обладнання і державним наглядом за режимами споживання електричної і теплової енергії.

## **Стаття 3.** Законодавство про електроенергетику

Відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, регулюються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

## **Стаття 4.** Особливості регулювання відносин в електроенергетиці

Регулювання відносин в електроенергетиці має особливості, визначені цим Законом. Ці особливості викликані об'єктивними умовами функціонування галузі:

постійним і безперервним збалансуванням виробництва і споживання електричної енергії, для забезпечення якого встановлюється єдине диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України;

централізованим тепlopостачанням споживачів теплоелектроцентралями і котельнями, які входять до об'єднаної енергетичної системи України.

## **Стаття 5.** Державна політика в електроенергетиці

Державна політика в електроенергетиці базується на таких принципах:

державне регулювання діяльності в електроенергетиці; створення умов безпечної експлуатації об'єктів електроенергетики;

забезпечення раціонального споживання палива і енергії; додержання єдиних державних норм, правил і стандартів усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії;

створення умов для розвитку і підвищення технічного рівня електроенергетики;

підвищення екологічної безпеки об'єктів електроенергетики; забезпечення захисту прав та інтересів споживачів енергії;

збереження цілісності та забезпечення надійного і ефективного функціонування об'єднаної енергетичної системи України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;  
сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку електричної енергії;  
забезпечення підготовки кадрів високої кваліфікації для електроенергетики;  
створення умов для перспективних наукових досліджень;  
забезпечення стабільного фінансового стану електроенергетики;  
забезпечення відповідальності енергопостачальників та споживачів;  
сприяння розвитку вітроенергетики, як екологічно чистої і безпальної підгалузі енергетики, шляхом оплати вітровим електростанціям всієї виробленої ними електричної енергії в повному обсязі у грошовій формі, без застосування будь-яких видів заліків погашення заборгованості по розрахунках за електроенергією. ( Стаття 5 доповнено абзацом згідно із Законом N 1812-III ( 1812-14 ) від 08.06.2000 )

#### **Стаття 6.** Право власності в електроенергетиці

Об'єкти електроенергетики можуть перебувати у різних формах власності. Перелік об'єктів електроенергетики, які не підлягають приватизації, затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Приватизація об'єктів електроенергетики здійснюється відповідно до законодавства України про приватизацію.

У разі приватизації об'єктів електроенергетики Кабінет Міністрів України за поданням Фонду державного майна України приймає рішення про закріплення у державній власності пакета акцій акціонерних товариств, створених на базі об'єктів електроенергетики.

Не підлягає приватизації майно, що забезпечує цілісність об'єднаної енергетичної системи України та централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, магістральні і міждержавні електричні мережі, а також майно наукових установ загальнодержавного значення.

#### **Стаття 7.** Норми, правила і стандарти в електроенергетиці

Проектування, будівництво, введення в експлуатацію, експлуатація, виведення з експлуатації об'єктів електроенергетики, систем диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, інших об'єктів, підключених до об'єднаної енергетичної системи України, регламентуються нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання всіма суб'єктами електроенергетики.

## Р о з д і л ІІ

### КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

#### **Стаття 8.** Державне управління в електроенергетиці

Державне управління в електроенергетиці здійснюють органи виконавчої влади, уповноважені Кабінетом Міністрів України.

#### **Стаття 9.** Державний нагляд в електроенергетиці

Державний нагляд в електроенергетиці здійснюють Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж та Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, та інші органи, визначені законодавством України.

Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж здійснює нагляд за додержанням вимог технічної експлуатації електричних станцій і мереж, вимог технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів електроенергетики, підключених до об'єднаної енергетичної системи України.

Державні інспектори з експлуатації електричних станцій і мереж мають право:

безперешкодно в будь-який час відвідувати об'єкти електроенергетики для перевірки додержання нормативно-правових актів про електроенергетику з питань, що належать до їх компетенції, отримувати від посадових осіб інформацію щодо виконання цих актів;

давати у межах своїх повноважень керівникам об'єктів електроенергетики приписи про усунення порушень нормативно-правових актів;

застосовувати у встановленому законодавством України порядку санкції до підприємств, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України, за порушення законодавства про електроенергетику з питань, що належать до їх компетенції.

Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії здійснює нагляд за електричними і тепловикористовуючими установками та тепловими мережами споживачів та суб'єктів електроенергетики. ( Частина четверта статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

Державні інспектори з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії мають право:

безперешкодного доступу до електричних і тепловикористовуючих установок та теплових мереж споживачів та суб'єктів електроенергетики; ( Абзац другий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

отримувати від споживачів та суб'єктів електроенергетики інформацію, необхідну для виконання покладених на них завдань відповідно до нормативно-правових актів; ( Абзац третій частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

давати споживачам та суб'єктам електроенергетики обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень нормативно-правових актів; ( Абзац четвертий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

давати споживачам та суб'єктам електроенергетики приписи про приведення засобів обліку, контролю та регулювання споживання електричної і теплової енергії у відповідність з нормами, правилами і стандартами в електроенергетиці; ( Абзац п'ятий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

надсилати власникам об'єктів споживача подання про невідповідність займаній посаді працівника електротехнічного профілю, який своєчасно не пройшов перевірку знань з електробезпеки та експлуатації струмоприймачів;

вимагати від споживачів та суб'єктів електроенергетики додержання встановлених нормативно-правовими актами режимів споживання електричної і теплової енергії; ( Абзац сьомий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

надавати приписи щодо неприпустимості продовження експлуатації електричних і тепловикористовуючих установок споживачів, якщо це створює загрозу життю обслуговуючого персоналу, здоров'ю населення;

застосовувати в установленому законодавством України порядку санкції до суб'єктів господарської діяльності за порушення нормативно-правових актів та складати протоколи про адміністративні правопорушення. ( Абзац дев'ятий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

**Стаття 10.** Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики

До повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики належать:

погодження питань розміщення на підпорядкованій їм території об'єктів електроенергетики виходячи з інтересів територіальної громади;

участь у розробці комплексних планів постачання енергії споживачам на підпорядкованій їм території;

участь у розробці і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів електроенергетики у надзвичайних умовах;

регулювання тарифів на теплову енергію відповідно до Закону;

сприяння розвитку енергетики в регіоні.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в оперативне регулювання режимів енергоспоживання.

### Р о з д і л III

#### ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

##### **Стаття 11.** Державне регулювання діяльності в електроенергетиці

Державне регулювання діяльності в електроенергетиці провадиться шляхом надання ліцензій на здійснення окремих видів діяльності в електроенергетиці, формування тарифної політики, встановлення порядку здійснення контролю за діяльністю суб'єктів електроенергетики, інших учасників оптового ринку електричної енергії та відповідальності за порушення ними умов і правил здійснення діяльності на оптовому ринку електричної енергії. ( Частина перша статті 11 в редакції Закону N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

Органом державного регулювання діяльності в електроенергетиці є Національна комісія регулювання електроенергетики України.

Національна комісія регулювання електроенергетики України регулює діяльність суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики та господарюючих суб'єктів, які діють на суміжних ринках, а також виконує інші функції відповідно до законодавства.

Правові, економічні та організаційні засади державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики визначаються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

##### **Стаття 12.** Основні завдання та повноваження Національної комісії регулювання електроенергетики України

Основними завданнями Національної комісії регулювання електроенергетики України є:

участь у формуванні та забезпеченні реалізації єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування оптового ринку електроенергії України;

державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в електроенергетиці;

сприяння конкуренції у сфері виробництва та постачання електричної енергії;

забезпечення проведення цінової та тарифної політики в електроенергетиці;

захист прав споживачів електричної і теплової енергії;

розроблення та затвердження правил користування електричною енергією;

видача суб'єктам підприємницької діяльності ліцензій на виробництво, передачу та постачання електричної енергії;

контроль за додержанням ліцензіатами умов та правил здійснення ліцензованої діяльності і застосування до них відповідних санкцій за їх порушення. ( Абзац дев'ятий частини першої статті 12 в редакції Закону N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

Національна комісія регулювання електроенергетики відповідно до покладених на неї завдань:

бере участь у регулюванні платіжно-розрахункових відносин оптового ринку електроенергії;

встановлює обмеження щодо суміщення видів діяльності суб'єктами підприємницької діяльності;

визначає відповідність ліквідації, реорганізації у формі злиття, приєднання, участі в об'єднаннях, а також придбання або відчуження більше двадцяти п'яти відсотків часток (акцій, паїв) активів суб'єктів підприємницької діяльності умовам та правилам здійснення ліцензованої діяльності;

розглядає справи про порушення умов ліцензій і за результатами розгляду приймає рішення в межах своєї компетенції;

застосовує адміністративні стягнення до посадових осіб та майнові санкції до суб'єктів електроенергетики, інших учасників оптового ринку електричної енергії з урахуванням активних впорядкованих дій щодо забезпечення стабільного фінансового становища електроенергетики та захисту прав споживачів; ( Абзац шостий частини другої статті 12 в редакції Закону N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

здійснює безперешкодно перевірки дотримання умов ліцензованої діяльності.

#### **Стаття 13.** Ліцензування діяльності в електроенергетиці

Діяльність з виробництва, передачі та постачання електричної енергії в Україні здійснюється за умови отримання відповідної ліцензії. ( Частина перша статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3370-IV ( 3370-15 ) від 19.01.2006 )

Ліцензія на здійснення діяльності з виробництва, передачі та постачання електричної енергії видається Національною комісією регулювання електроенергетики України. ( Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3370-IV ( 3370-15 ) від 19.01.2006 )

Ліцензія видається окремо на кожний вид діяльності відповідно до інструкції, умов і правил здійснення окремих видів діяльності, що затверджуються Національною комісією регулювання електроенергетики України.

Діяльність з виробництва електричної енергії суб'єктів господарювання без ліцензії дозволяється, якщо величина встановленої потужності чи відпуск електричної енергії менші за показники, визначені в умовах і правилах здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії.

Енергопостачальникам, до складу яких входять теплоелектроцентралі, видаються ліцензії на види діяльності в електроенергетиці з урахуванням спеціальних умов щодо першочергового забезпечення потреб споживачів тепла території здійснення ліцензованої діяльності.

### Р о з д і л І V

#### ЕКОНОМІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

#### **Стаття 14.** Управління об'єднаною енергетичною системою України

В електроенергетиці України діє єдина централізована диспетчерська система оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею та постачанням електричної енергії. Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління об'єднаною енергетичною системою України виконує державне підприємство, яке визначається центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці. Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єкти підприємницької діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України.

Структуру державного підприємства, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, визначає центральний орган виконавчої влади.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління передбачає:

планування та оперативне управління потужностями електростанцій України з урахуванням режимів централізованого теплопостачання;

планування та контроль за додержанням режиму роботи об'єднаної енергетичної системи України;

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідацію їх наслідків у об'єднаній енергетичній системі України шляхом підтримки необхідного балансу потужності та енергії, забезпечення надійного і сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України та її паралельної роботи з енергетичними системами інших держав;

розроблення і здійснення контролю за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

здійснення нагляду за експлуатацією систем протиаварійної автоматики та захисту.

Усі оперативні команди і розпорядження державного підприємства, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління відповідно до законодавства України, підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами підприємницької діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України. Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України з боку державних органів, політичних партій і рухів та інших громадських організацій не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Суб'єкти підприємницької діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України, зобов'язані подавати державному підприємству, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, звіти та інформацію, передбачені нормативно-технічними документами.

#### **Стаття 15.** Оптовий ринок електричної енергії України

Купівля всієї електричної енергії, виробленої на електростанціях, потужність чи обсяг відпуску яких більші за граничні показники, а також на вітроелектростанціях, незалежно від величини встановленої потужності чи обсягів відпуску електричної енергії (крім електричної енергії, виробленої на теплоелектроцентралях, які входять до складу енергопостачальників, для споживання на території здійснення ліцензованої діяльності), та весь її оптовий продаж здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України. Функціонування інших оптових ринків електричної енергії в Україні забороняється. ( Частина перша статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1812-III ( 1812-14 ) від 08.06.2000 )

Оптовий ринок електричної енергії України створюється на підставі договору.

Сторонами договору є суб'єкти господарської діяльності, пов'язаної з:

диспетчерським (оперативно-технологічним) управлінням об'єднаною енергетичною системою України;

виробництвом електричної енергії на електростанціях;

передачею електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами;

постачанням електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

оптовим постачанням електричної енергії. ( Частина третю статті 15 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

У договорі визначаються мета та умови діяльності, права, обов'язки та відповідальність сторін. Цей договір погоджується з центральними органами виконавчої влади, що здійснюють управління в електроенергетиці, Національною комісією регулювання електроенергетики України, Антимонопольним комітетом України.

Правила оптового ринку електричної енергії України є невід'ємною частиною договору і визначають механізм функціонування оптового ринку електричної енергії України, порядок розподілу навантажень між генеруючими джерелами, правила формування ринкової ціни на електричну енергію.

Оптовий ринок електричної енергії України функціонує з додержанням таких вимог:

всі суб'єкти підприємницької діяльності з виробництва та постачання електричної енергії мають рівноправний доступ до оптового ринку електричної енергії України та послуг електричних мереж після отримання відповідної ліцензії на право здійснення цих видів діяльності;

електрична енергія продається та купується за Правилами оптового ринку електричної енергії України;

ціни на електричну енергію генеруючих компаній та оптові ціни визначаються за Правилами оптового ринку електричної енергії України;

всі учасники оптового ринку електричної енергії укладають договори купівлі-продажу електричної енергії з суб'єктом підприємницької діяльності, який здійснює оптове постачання електричної енергії відповідно до договору, на підставі якого створюється оптовий ринок електричної енергії; ( Частина шоста статті 15 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

у кожному розрахунковому періоді (місяці) забезпечується оплата вартості електричної енергії та послуг, закуплених у цьому періоді оптовим постачальником електричної енергії, у рівному відсотку кожній енергогенеруючій компанії (за винятком вітроелектростанцій) та підприємству, яке здійснює централізоване диспетчерське управління об'єднаною енергетичною системою України і передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами. Ця оплата забезпечується з урахуванням остаточних платежів відповідно до договору, на підставі якого створено оптовий ринок електричної енергії. ( Частина шоста статті 15 доповнено абзацом згідно із Законом N 2352-IV ( 2352-15 ) від 18.01.2005 )



( Дію статті 15-1 зупинено на 2005 рік щодо визначення уповноваженого банку для обслуговування поточних рахунків із спеціальним режимом використання учасників оптового ринку електричної енергії в частині проведення розрахунків, визначених статтею 35 Закону N 2285-IV ( 2285-14 ) згідно із Законами N 2285-IV ( 2285-15 ) від 23.12.2004, N 2505-IV ( 2505-15 ) від 25.03.2005 ) Стаття 15-1. Порядок проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії

Для проведення розрахунків за закуплену на оптовому ринку електричної енергії України та спожиту електричну енергію енергопостачальники, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, їх відокремлені підрозділи та оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установах уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання. Для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожиту електричну енергію з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу" ( 2711-15 ), енергопостачальники, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установі уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості. Перелік поточних рахунків із спеціальним режимом використання в уповноваженому банку для зарахування коштів за електричну енергію затверджується та доводиться до відома споживачів Національною комісією регулювання електроенергетики України. ( Частина перша статті 15-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2711-IV ( 2711-15 ) від 23.06.2005 )

Споживачі, які купують електричну енергію у енергопостачальників, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, вносять плату за поставлену їм електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання енергопостачальника в уповноваженому банку. У разі перерахування споживачами коштів за електричну енергію на інші рахунки отримувачі повинні повернути ці кошти за заявою споживача або за власною ініціативою в триденний термін з моменту їх отримання. У разі неповернення споживачу у цей термін коштів, сплачених на інші, не на поточні рахунки із спеціальним режимом використання, ці суми підлягають вилученню до Державного бюджету України як санкція за вчинене правопорушення і не зараховуються як оплата електричної енергії. Зарахування коштів до Державного бюджету України не звільняє їх отримувача від повернення цих коштів споживачу електричної енергії.

Кошти з поточних рахунків із спеціальним режимом використання енергопостачальників, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, перераховуються згідно з алгоритмом оптового ринку електричної енергії виключно на:

поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії;

поточний рахунок підприємства, яке здійснює передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

поточний рахунок енергопостачальника;

поточний рахунок із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості оптового постачальника електричної енергії. ( Частина третя статті 15-1 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом N 2711-IV ( 2711-15 ) від 23.06.2005 )

Кошти за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії, всіма енергопостачальниками перераховуються виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії.

З поточного рахунку із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії зазначені кошти спрямовуються виключно:

енергогенеруючим компаніям та іншим суб'єктам підприємницької діяльності, які провадять продаж електричної енергії оптовому постачальнику електричної енергії;

підприємству, яке здійснює диспетчерське управління об'єднаною енергетичною системою та передачу електричної енергії магістральними електричними мережами;

на поточний рахунок оптового постачальника електричної енергії;

іншим особам, які мають право на отримання коштів з інвестиційної складової оптового тарифу на електричну енергію, затвердженої Національною комісією регулювання електроенергетики України, в тому числі на спільне фінансування розвитку

нетрадиційних джерел електричної енергії.

Кошти, які надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості енергопостачальників, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптового постачальника електричної енергії для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожиту електричну енергію з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу" ( 2711-15 ), перераховуються згідно з окремими алгоритмами оптового ринку електричної енергії, встановленими Національною комісією регулювання електроенергетики України. ( Статтю 15-1 доповнено частиною згідно із Законом N 2711-IV ( 2711-15 ) від 23.06.2005 )

Умови про оплату електричної енергії коштами та про відкриття поточного рахунку із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії (енергопостачальника, що здійснює підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території) є обов'язковими умовами договору купівлі-продажу електричної енергії між оптовим постачальником електричної енергії та енергопостачальником (договору на постачання електричної енергії між енергопостачальником, що здійснює підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, та споживачем).

Оптовий постачальник електричної енергії зобов'язаний забезпечити щоденне інформування учасників оптового ринку електричної енергії і органів виконавчої влади про стан проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії.

На поточні рахунки із спеціальним режимом використання не може бути звернено стягнення за зобов'язаннями учасників оптового ринку електричної енергії.

Операції на поточних рахунках із спеціальним режимом використання не підлягають призупиненню. ( Закон доповнено статтею 15-1 згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

#### **Стаття 16. Антимонопольні обмеження**

Суб'єктам підприємницької діяльності, відносно яких регулюється цим Законом, згідно із Законом України "Про захист економічної конкуренції" ( 2210-14 ) забороняється провадити монопольну діяльність у будь-якій формі, крім випадків, передбачених законодавством України. ( Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом N 1294-IV ( 1294-15 ) від 20.11.2003 )

Суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють виробництво, передачу або постачання електричної енергії і визнані в установленому порядку такими, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку електричної енергії, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту електричної енергії, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством України. ( Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом N 1294-IV ( 1294-15 ) від 20.11.2003 )

#### **Стаття 17. Загальні принципи встановлення тарифів на енергію**

{ Дію частини першої статті 17 зупинено на 2007 рік щодо встановлення цільової надбавки на фінансування будівництва вітрових електростанцій згідно з Комплексною програмою будівництва вітрових електростанцій згідно із Законом N 489-V ( 489-16 ) від 19.12.2006 } { Дію частини першої статті 17 зупинено на 2006 рік в частині встановлення цільової надбавки на фінансування будівництва вітрових електростанцій згідно з Комплексною програмою будівництва вітрових електростанцій згідно із Законом N 3235-IV ( 3235-15 ) від 20.12.2005 } Формування оптових тарифів на електричну енергію здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України згідно з договором. Оптові тарифи можуть передбачати витрати на спільне фінансування розвитку нетрадиційних джерел електричної енергії. На фінансування будівництва вітрових електростанцій згідно з Комплексною програмою будівництва вітрових електростанцій встановлюється цільова надбавка в розмірі 0,75 відсотка до діючого тарифу на електричну енергію, що продається виробниками електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії України, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками. { Частина перша статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1812-III ( 1812-14 ) від 08.06.2000, N 2509-IV ( 2509-15 ) від 05.04.2005 }

Роздрібна ціна на електричну енергію формується енергопостачальниками згідно з умовами і правилами здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії.

Тарифи на передачу і постачання електричної енергії місцевими (локальними) електромережами регулюються Національною комісією

регулювання електроенергетики України.

Збитки енергопостачальників від надання пільг з оплати за спожиту електричну енергію окремим категоріям побутових споживачів відшкодовуються за рахунок джерел, визначених законодавчими актами, які передбачають відповідні пільги.

Формування цін на електричну енергію, вироблену на теплоелектроцентралях та інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється з урахуванням тарифів на теплову енергію. Регулювання тарифів на електричну енергію, вироблену на вітрових електростанціях, здійснює Національна комісія регулювання електроенергетики України. ( Частина п'ята статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1812-III ( 1812-14 ) від 08.06.2000, N 2633-IV ( 2633-15 ) від 02.06.2005 )

Регулювання тарифів на теплову енергію, вироблену на теплоелектроцентралях, інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється Національною комісією регулювання електроенергетики України. ( Частина шоста статті 17 в редакції Закону N 2633-IV ( 2633-15 ) від 02.06.2005 )

Підприємства, які постачають електричну енергію мережами, які не є їх власністю, повинні купувати електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії України та вносити плату за користування місцевими (локальними) електричними мережами. Постачання електричної енергії споживачам зазначеними підприємствами здійснюється за тарифами, які обумовлюються в договорах на постачання електричної енергії.

#### **Стаття 18.** Проектування, будівництво та реконструкція об'єктів електроенергетики

Проектування та будівництво (нове будівництво, розширення, реконструкція і технічне переоснащення) об'єктів електроенергетики здійснюється на основі законодавства про будівництво. Оснащення об'єктів електроенергетики здійснюється на тендерних засадах. ( Частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 741-IV ( 741-15 ) від 15.05.2003 )

Фінансування капітального будівництва, реконструкції та обслуговування об'єктів, призначених для спільних потреб підприємств електроенергетики та підприємств інших галузей, провадиться за рахунок замовників (власників) та користувачів цих об'єктів.

У разі спорудження або реконструкції будівель, доріг, мостів, інших об'єктів роботи, пов'язані з упорядкуванням і перенесенням повітряних і підземних електричних мереж, теплових мереж та інших об'єктів електроенергетики, виконуються замовниками будівництва і реконструкції відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації та вимог відповідних нормативів і під контролем власників споруд або мереж електроенергетики.

#### **Стаття 19.** Охорона об'єктів електроенергетики

Особливо важливі об'єкти електроенергетики, перелік яких визначається центральними органами виконавчої влади, що здійснюють управління в електроенергетиці, і затверджується Кабінетом Міністрів України, охороняються відомчою воєнізованою охороною у взаємодії із спеціалізованими підрозділами інших відомств.

Охорона інших об'єктів електроенергетики здійснюється згідно із законодавством України.

На об'єктах електроенергетики встановлюється особливий режим допуску.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони об'єктів електроенергетики забезпечується вогнепальною зброєю і спеціальними засобами самооборони. Застосування вогнепальної зброї, а також спеціальних засобів самооборони регулюється законодавством України.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони забезпечується форменим одягом за рахунок підприємств електроенергетики.

В охоронних зонах електричних мереж, а також інших особливо важливих об'єктів електроенергетики діють обмеження, передбачені законодавством України щодо використання земель.

Атомні електростанції охороняються відповідно до Закону України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" ( 39/95-ВР ) та Закону України "Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання" ( 2064-14 ). ( Частина шоста

статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 747-IV ( 747-15 ) від 15.05.2003 )

**Стаття 19-1.** Установлення особливого режиму охорони на території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд

На території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд устанавлюється особливий режим охорони.

Доступ сторонніх осіб та всіх видів транспорту на цю територію можливий лише в порядку, встановленому власником гідроелектротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Виконання сторонніми особами робіт на території забороненої зони гідроелектротехнічних споруд здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а на території контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд - у порядку, встановленому власником гідроелектротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Територія забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд охороняється відомчою воєнізованою охороною. На території забороненої зони гідроелектротехнічних споруд діє особливий (внутрішньооб'єктний та перепускний) режим.

Особливості режиму території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд визначаються Кабінетом Міністрів України. ( Закон доповнено статтею 19-1 згідно із Законом N 1330-IV ( 1330-15 ) від 25.11.2003 )

**Стаття 20.** Охорона навколишнього природного середовища

Підприємства електроенергетики повинні додержувати вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, нести відповідальність за його порушення і здійснювати технічні та організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу об'єктів електроенергетики на навколишнє природне середовище.

У разі порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності електричних станцій, магістральних та міждержавних електричних мереж приймається Кабінетом Міністрів України.

Рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності інших об'єктів електроенергетики приймають місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування і спеціально уповноважені на це органи виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища в межах їх компетенції, передбаченої законодавством України.

Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів електроенергетики, встановлюються санітарно-захисні зони, розміри та порядок використання яких визначаються в нормативно-правових актах і проектах цих об'єктів, затверджених у встановленому порядку.

Усі види господарської діяльності в санітарно-захисних зонах, дозволені режимом їх використання, можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта електроенергетики або уповноваженим ним органом.

З метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру через припинення електропостачання споживачам для них встановлюється екологічна броня електропостачання. ( Статтю 20 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

{ Дію частини сьомої статті 20 зупинено на 2007 рік згідно із Законом N 489-V ( 489-16 ) від 19.12.2006 } Фінансування екологічної броні електропостачання при несплаті або неповній оплаті за спожиту електроенергію споживачами, що мають таку броню, здійснюється з державного або місцевих бюджетів. Кабінет Міністрів України затверджує порядок складання переліку споживачів та їх обладнання, для якого має бути встановлена екологічна броня електропостачання. { Статтю 20 доповнено частиною сьомою згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 }

**Стаття 21.** Особливості умов праці в електроенергетиці

Підприємства, установи та організації електроенергетики зобов'язані забезпечувати комплектування робочих місць висококваліфікованими кадрами, постійно підвищувати їх кваліфікацію, гарантувати надійний соціальний захист.

Працівники, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і перевірку знань (атестацію) згідно із законодавством, включаючи

нормативно-правові акти Міністерства енергетики України, інших міністерств і відомств.

Перелік таких спеціальностей і посад затверджується Міністерством енергетики України і погоджується з Державним комітетом України по нагляду за охороною праці.

Допуск до роботи працівників електроенергетики, які не пройшли відповідної підготовки, забороняється.

Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів, утримання спеціалізованих навчально-тренувальних та галузево-координаційних центрів відносяться на валові витрати виробництва та обігу.

Перевірка знань (атестація) персоналу провадиться за рахунок коштів власників об'єктів електроенергетики.

Працівникам основних професій, зайнятим на підприємствах електроенергетики, може встановлюватися надбавка до тарифної ставки чи посадового окладу за безперервний стаж роботи в електроенергетиці відповідно до порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України, з віднесенням витрат на валові витрати виробництва та обігу. Персонал енергетичних установок, який перебуває в зоні впливу радіаційного, теплового і електромагнітного випромінювання, а також інших шкідливих і небезпечних факторів, підлягає спеціальному медичному обстеженню та обов'язковому страхуванню за рахунок коштів підприємств.

Створення робочих місць для працевлаштування інвалідів провадиться підприємствами електроенергетики в розмірі чотирьох відсотків від чисельності працівників, зайнятих у непромисловому виробництві.

#### **Стаття 22.** Страйки на підприємствах електроенергетики

Страйки на підприємствах електроенергетики забороняються у випадках, коли вони можуть призвести до порушення сталості об'єднаної енергосистеми України або тепlopостачання в осінньо-зимовий період.

#### **Стаття 23.** Забезпечення енергопостачання в умовах надзвичайного стану та особливого періоду

У разі введення надзвичайного стану відповідно до Закону України "Про надзвичайний стан" ( 2501-12 ) підприємства, установи та організації електроенергетики, розташовані у місцевостях, де введено надзвичайний стан, зобов'язані виконувати розпорядження органів, які здійснюють заходи надзвичайного стану на відповідній території щодо енергопостачання споживачів, незалежно від умов укладених договорів.

У разі введення особливого періоду суб'єкти електроенергетики діють згідно із Законом України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" ( 3543-12 ), Положенням про мобілізаційну підготовку народного господарства України і нормативно-правовими актами центральних органів виконавчої влади, які здійснюють управління в електроенергетиці, що регламентують функціонування електроенергетики в умовах особливого періоду.

#### **Стаття 24.** Права, обов'язки та відповідальність енергопостачальників

( Назва статті 24 в редакції Закону N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

Енергопостачальники погоджують з відповідним споживачем величину екологічної броні електропостачання, яка має бути затверджена Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії. У разі недосягнення згоди між споживачем та енергопостачальником щодо величини екологічної броні електропостачання остаточне рішення приймається Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії. ( Статтю 24 доповнено частиною першою згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

Енергопостачальники мають право за умови неповної оплати споживачем спожитої електричної енергії обмежити його електроспоживання до рівня екологічної броні електропостачання або за відсутності такої повністю припинити електропостачання споживачу. ( Статтю 24 доповнено частиною другою згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

Порядок обмеження електроспоживання споживачів до рівня екологічної броні електропостачання або повного припинення ім електропостачання встановлюється Кабінетом Міністрів України. ( Статтю 24 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

Енергопостачальники мають право на відшкодування несплаченої споживачем частини вартості електричної енергії, що постачається

йому на рівні екологічної броні електропостачання, за рахунок коштів держави або місцевих бюджетів. ( Статтю 24 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

Енергопостачальники зобов'язані забезпечувати надійне постачання електричної енергії згідно з умовами ліцензій та договорів.

Енергопостачальники, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території, не мають права відмовити споживачу, який розташований на цій території, в укладенні договору на постачання електричної енергії. ( Частина статті 24 в редакції Закону N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

Енергопостачальники, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії з використанням власних мереж, зобов'язані забезпечити рівноправний доступ до цих мереж усіх суб'єктів підприємницької діяльності, що отримали в установленому порядку ліцензію на здійснення відповідного виду діяльності і уклали договір на передачу електричної енергії.

Енергопостачальники, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території, несуть відповідальність за порушення умов та правил здійснення ліцензованої діяльності з урахуванням неналежного проведення розрахунків з оптовим постачальником електричної енергії, а також із суб'єктом підприємницької діяльності, що здійснює передачу належної енергопостачальнику електричної енергії, у разі, коли електрична енергія поставляється мережами, які не є його власністю. ( Частина статті 24 в редакції Закону N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

Енергопостачальники, до складу яких входять теплоелектроцентралі, здійснюють постачання енергії в першу чергу на території здійснення ліцензованої діяльності.

Енергопостачальники несуть відповідальність перед споживачами електричної енергії у розмірі двократної вартості недовідпущеної електричної енергії у разі переривання електропостачання з вини енергопостачальника (згідно з умовами договору на користування електричною енергією). ( Частина десята статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

У разі відпуску електричної енергії, параметри якості якої знаходяться поза межами показників, зазначених у договорі на користування електричною енергією, енергопостачальник несе відповідальність у розмірі двадцяти п'яти відсотків вартості такої електроенергії.

Енергопостачальник не несе відповідальності за майнову шкоду, заподіяну споживачу або третім особам внаслідок припинення або обмеження електропостачання, здійсненого у встановленому порядку. ( Статтю 24 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

У разі порушення енергопостачальником, який здійснює постачання електричної енергії на закріпленій території, умов і правил здійснення ліцензованої діяльності з постачання електричної енергії та інших обов'язків, передбачених цим Законом, враховуючи зобов'язання щодо забезпечення захисту прав споживачів електричної енергії та проведення розрахунків за закуплену енергопостачальником електричну енергію, а також із суб'єктом підприємницької діяльності, який здійснює передачу належної енергопостачальнику електричної енергії, Національна комісія регулювання електроенергетики України застосовує до такого енергопостачальника такі санкції:

застереження;

штраф;

призначення тимчасового керуючого (адміністрації);

зупинення дії ліцензії на здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії на відповідній території;

анулювання ліцензії на здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії на відповідній території. ( Статтю 24 доповнено частиною згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

#### **Стаття 25.** Права споживачів електричної енергії

Споживачі електричної енергії мають право на:  
підключення до електричної мережі у разі виконання правил користування електричною енергією;  
вибір постачальника електричної енергії;

отримання інформації щодо якості електричної енергії, цін, порядку оплати, умов та режимів її споживання;  
отримання електричної енергії, якісні характеристики якої визначені державними стандартами;  
відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення його прав, згідно з законодавством.

Захист прав споживачів електричної енергії, а також механізм реалізації захисту цих прав регулюються цим Законом, законами України "Про захист прав споживачів" ( 1023-12 ), "Про захист економічної конкуренції" ( 2210-14 ), "Про енергозбереження" ( 74/94-ВР ), іншими нормативно-правовими актами. ( Частина друга статті 25 із змінами, внесеними згідно з Законом N 1294-IV ( 1294-15 ) від 20.11.2003 )

#### **Стаття 26.** Обов'язки та відповідальність споживачів енергії

Споживання енергії можливе лише на підставі договору з енергопостачальником.

Споживач енергії зобов'язаний додержуватися вимог нормативно-технічних документів та договору про постачання енергії.

Безпечну експлуатацію енергетичних установок споживача та їх належний технічний стан забезпечує сам споживач.

Споживач енергії несе відповідальність за порушення умов договору з енергопостачальником та правил користування електричною і тепловою енергією та виконання приписів державних інспекцій з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії згідно із законодавством України. Правила користування електричною і тепловою енергією для населення затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Споживачі (крім населення, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації державної і комунальної форм власності) у випадку споживання електричної енергії понад договірну величину за розрахунковий період сплачують енергопостачальникам двократну вартість різниці фактично спожитої і договірної величини. ( Частина п'ята статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1158-IV ( 1158-15 ) від 11.09.2003, N 2229-IV ( 2229-15 ) від 14.12.2004, N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

У випадку перевищення договірної величини потужності споживачі (крім населення, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації державної і комунальної форм власності) сплачують енергопостачальникам двократну вартість різниці між найбільшою величиною потужності, що зафіксована протягом розрахункового періоду, та договірною величиною потужності. ( Частина шоста статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1158-IV ( 1158-15 ) від 11.09.2003, N 2229-IV ( 2229-15 ) від 14.12.2004, N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

Споживач, якому електрична енергія постачається енергопостачальником, що здійснює підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, зобов'язаний оплачувати її вартість виключно коштами шляхом їх перерахування на поточний рахунок із спеціальним режимом використання енергопостачальника. У разі проведення споживачем розрахунків в інших формах та/або сплати коштів на інші рахунки такі кошти не враховуються як оплата спожитої електричної енергії. ( Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

За умови неповної оплати за спожиту електричну енергію споживач зобов'язаний обмежити власне електроспоживання до рівня екологічної броні або повністю його припинити в разі відсутності такої. ( Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

Споживач забезпечує безперешкодний доступ відповідальних представників енергопостачальника, підприємства, що здійснює передачу електричної енергії, до власних електричних установок для контролю за рівнем споживання електричної енергії, а також для виконання відключення та обмеження споживання відповідно до встановленого порядку. В разі перешкоди у доступі зазначених представників до електричних установок споживача посадові особи такого споживача несуть відповідальність відповідно до закону. ( Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 982-IV ( 982-15 ) від 19.06.2003 )

#### **Стаття 27.** Відповідальність за порушення законодавства про електроенергетику

Правопорушення в електроенергетиці тягне за собою встановлену законодавством України цивільну, адміністративну і кримінальну відповідальність.



Правопорушеннями в електроенергетиці є:

- крадіжка електричної і теплової енергії, самовільне підключення до об'єктів електроенергетики і споживання енергії без приладів обліку; ( Абзац другий частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2598-IV ( 2598-15 ) від 31.05.2005, N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )
- пошкодження приладів обліку;
- розкомплектування та пошкодження об'єктів електроенергетики, розкрадання майна цих об'єктів;
- створення перешкод у здійсненні державного енергетичного нагляду та у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів електроенергетики; ( Абзац п'ятий частини другої статті 27 в редакції Закону N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )
- порушення правил охорони електричних мереж;
- порушення правил користування енергією;
- насилені дії, які перешкоджають оперативному персоналу та посадовим особам об'єктів електроенергетики виконувати свої службові обов'язки;
- незабезпечення енергією споживачів, що не допускають порушень своїх обов'язків перед енергопостачальниками. ( Абзац дев'ятий частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

Суб'єкти господарської діяльності несуть відповідальність за правопорушення в електроенергетиці:

- за неподання інформації або подання завідомо недостовірної інформації, передбаченої в ліцензіях на виробництво, передачу або постачання електричної енергії та в нормативно-правових актах, що регулюють питання функціонування об'єднаної енергетичної системи України і споживання енергії, - штраф у розмірі до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

- за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання рішень чи приписів Національної комісії регулювання електроенергетики України, Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж, Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії та порушення умов ліцензій - штраф у розмірі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Національна комісія регулювання електроенергетики України, державні інспектори з експлуатації електричних станцій і мереж, державні інспектори з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії на підставі акта перевірки, оформленого в установленому порядку, за наявності порушень, передбачених цією статтею, видають у межах своєї компетенції суб'єктам господарської діяльності постанови про накладення штрафів за встановленою формою.

Оскарження дій щодо накладення штрафів провадиться у судовому порядку.

Суми стягнених штрафів зараховуються до Державного бюджету України.

Санкції, передбачені частиною восьмою статті 24, частинами третьою, четвертою і п'ятою статті 26 та частиною третьою цієї статті, застосовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. ( Частина сьома статті 27 в редакції Закону N 1821-III ( 1821-14 ) від 22.06.2000 )

Громадяни та службові особи несуть адміністративну відповідальність за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання приписів Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії у вигляді штрафу у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян в порядку, встановленому законом. ( Частина восьма статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV ( 2706-15 ) від 23.06.2005 )

Законодавством України може бути встановлена відповідальність і за інші види правопорушень в електроенергетиці.

Використання об'єктів електроенергетики з метою, що суперечить інтересам безпеки людини і держави, порушує громадський порядок, забороняється. У разі порушення цих умов підприємства, установи та організації електроенергетики мають право в установленому порядку зупинити користування послугами об'єктів електроенергетики.

Методика розрахунку розміру шкоди, завданої енергопостачальнику внаслідок викрадення електроенергії, встановлюється Кабінетом Міністрів України. ( Статтю 27 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом N 2598-IV ( 2598-15 ) від 31.05.2005 )

## Р о з д і л V

### МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

**Стаття 28.** Міжнародне співробітництво



Суб'єкти електроенергетики беруть участь у міжнародному науково-технічному, зовнішньоекономічному та інших формах міжнародного співробітництва відповідно до державних програм, міжнародних договорів України та законодавства України.

**Стаття 29.** Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, учасником якого є Україна, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про електроенергетику, застосовуються правила міжнародного договору.

Р о з д і л VI

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України до 1 грудня 1997 року:

подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про особливості приватизації державного майна підприємств паливно-енергетичного комплексу;

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України "Про електроенергетику";

привести рішення Уряду України у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України нормативних актів, що суперечать цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України:

до 1 січня 1998 року розробити нормативні акти щодо встановлення нижньої граничної межі калорійності вугілля, що поставляється для теплових електростанцій;

до 1 червня 1998 року розробити і внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про засади функціонування оптового ринку електричної енергії України.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 16 жовтня 1997 року  
N 575/97-ВР